

Οι Ντρέδες στα Σουλιμοχώρια της Μεσσηνίας κατά την επανάσταση

Κατά τον ιστορικό **Κ. Παπαρρηγόπουλο** οι πρώτοι έποικοι, που ήρθαν στην Πελοπόννησο επί **Εμμανουήλ Κατακουζηνού**, εγκαταστάθηκαν στη νοτιοδυτική και κεντρική Πελοπόννησο, ενώ το πότε ακριβώς χτίστηκαν το καθένα από τα χωριά των **Ντρέδων** στη Μεσσηνία δεν είναι γνωστό.

Οι **Αρβανίτες** έποικοι εγκαταστάθηκαν στους ορεινούς όγκους του **Δωρίου και της Αυλώνας** προκειμένου να χρησιμεύσουν ως συνοροφύλακες του Δεσποτάτου έναντι των Φράγκων, που τότε κατείχαν την απέναντι πλευρά της **Νέδας**, την επαρχία **Ολυμπίας**, αλλά και να ενισχύσουν τον Βυζαντινό στρατό.

Οι έποικοι αυτοί έμειναν σε σκηνές και σε καλύβες, που τις έχτιζαν κοντά σε πηγές, μέσα σε πυκνά δάση και κάτω από μεγάλα δέντρα (πυρρνάρια, σφεντάμια, βελανιδιές κλπ), για να μην είναι ορατές από μακριά. Κυρίως εγκαταστάθηκαν στις θέσεις «**Γρηγόραινα**», «**Δριμή**», «**Πάνω Ψάρι**», «**Πάνω Κούβελα**» κλπ, όπου υπάρχουν ακόμη ερείπια.

Αργότερα, σιγά-σιγά, γύρω από τις θέσεις αυτές δημιούργησαν χωριά, τα οποία ήσαν γνωστά και ως «**Σουλιμοχώρια**» ή «**Αρβανιτοχώρια**». Ονομάστηκαν **Αρβανιτοχώρια** από το γεγονός ότι δημιουργήθηκαν από **Αρβανίτες**, οι οποίοι εκτός από την ελληνική γλώσσα μιλούσαν και την Αρβανίτικη και Σουλιμοχώρια ονομάστηκαν από το κεφαλοχώρι **Σουλιμά**.

Το οροπέδιο του **Δωρίου**, στο οποίο έχουν χτιστεί τα Σουλιμοχώρια, είναι ένα φυσικό κάστρο από βουνά σε σχήμα πετάλου, με δύο μόνο εξόδους προς την Κυπαρισσία και Άνω Μεσσηνία και η εξαιρετική θέση έδινε ευχέρεια στους **Ντρέδες** να κινούνται άνετα προς τα **Κοντοβούνια**, την **Καρύταινα**, τη **Ζούρτσα** και τα βουνά της Ολυμπίας και τη Μάνη και να

διαφεύγουν σε περίπτωση κινδύνου, αλλά και να προσφέρουν βοήθεια σε άλλες περιοχές, ακολουθώντας τον Γενικό αρχηγό τους όπου κι αν τους οδηγούσε.

Οι περιοχές αυτές ήταν ορεινές, όχι ιδιαίτερα εύφορες και σχεδόν ακατοίκητες, γι' αυτό και ο εποικισμός υλοποιήθηκε ανεμπόδιστα και χωρίς προβλήματα. Σε έναν τόπο με αραιωμένο και κουρασμένο πληθυσμό, η εγκατάστασή τους υπήρξε ευεργετική και η παρουσία τους αποτέλεσε ουσιαστικά μία βιολογική τονωτική ένεση.

Οι οικισμοί τους δεν άργησαν να αποκτήσουν τη μορφή μόνιμων χωριών, ενώ οι μέχρι τότε έρημες χέρσες και δασωμένες περιοχές, γύρω από αυτά μεταβλήθηκαν σε καλλιεργήσιμες και παραγωγικές. Μετά τον ερχομό τους στη Μεσσηνία η γεωργία, η αμπελουργία και η κτηνοτροφία εμφάνισαν αξιοσημείωτη ανάπτυξη.

Οι έποικοι αυτοί ήταν δεινοί πολεμιστές (όπως και όλοι οι Αρβανίτες και οι Αλβανοί)εγκαταστάθηκαν στα όρια της επικρατείας του Δεσποτάτου, για να ελέγχουν τα περάσματα προς τις βυζαντινές κτήσεις. Χρησιμοποιήθηκαν σαν τους βυζαντινούς ακρίτες με ανάλογες υποχρεώσεις και δικαιώματα.

Το όνομα **Αρβανίτης**, σύμφωνα με τους κανόνες της αρχαίας μεσαιωνικής και νέας ελληνικής γλώσσας, δηλώνει τόπο καταγωγής. Η λέξη προέρχεται από τη λέξη **Άρβανο**, ονομασία

ιλλυρικής πόλης και αρχικά σήμαινε τον κάτοικό της και εν συνεχεία όλης της Αλβανίας

Συγκεκριμένα, οι έποικοι είχαν την υποχρέωση να διατηρούν αξιόλογα ένοπλα τμήματα, να φυλάνε τα διάφορα περάσματα της περιοχής τους, να ειδοποιούν τη Βυζαντινή διοίκηση για τυχόν επιδρομές και να συνδράμουν στρατιωτικά τους Βυζαντινούς για την αντιμετώπιση των επιδρομών. Για αντάλλαγμα των υπηρεσιών τους αυτών, τους δινόταν έκταση γης για την εγκατάστασή τους και για την καλλιέργεια κάποιες φορολογικές απαλλαγές και απαραίτητος εξοπλισμός.

Υπενθυμίζεται ότι την περίοδο που εγκαταστάθηκαν οι έποικοι στην περιοχή μας (1378-1380) οι **Φράγκοι, αν και βρίσκονταν σε παρακμή, κατείχαν την Αχαΐα και Ηλεία αλλά και την Αρκαδιά**. Οι Βενετοί κατείχαν τα φρούρια **Μεθώνης και Κορώνης** ενώ από το 1831 εγκαταστάθηκαν στην **Πύλο** και οι Ναβαραίοι που προσπαθούσαν να επεκτείνουν την κυριαρχία τους. κάπου στην περιοχή μας, λοιπόν, βρίσκονταν τα όρια της Βυζαντινής κυριαρχίας.

Τους **Σουλιμοχωρίτες** τους αποκαλούσαν λοιπόν και «Ντρέδες». Για την έννοια της λέξης αυτής έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις. Σύμφωνα με μία, που πιστεύω ότι είναι και η ορθότερη, «Ντρες» σημαίνει ευθύς, ειλικρινής, ντόμπρος και πιθανότατα προέρχεται από την Αρβανίτικη-Αλβανική λέξη «ντρέϊτ» που σημαίνει ίσιος.

Τους ονόμασαν **Ντρέδες** πολύ πριν τον Αγώνα του 1821. Η προσωνυμία αυτή τους δόθηκε κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας για να τονίσει την ευθύτητα του χαρακτήρα τους και την μπέσα που διέκρινε τη ράτσα τους.

Σύμφωνα με την παράδοση, οι Ντρέδες ήσαν ανήσυχα και ατίθασα στοιχεία. Χαρά και περηφάνεια ήταν τα ωραία όπλα, τα τρανά άλογα και οι όμορφες γυναίκες. Ζούσαν κατά φάρες με δικά τους ήθη και έθιμα.

Ήσαν λιτοδίαιτοι, σκληραγωγημένοι και ανθεκτικοί στις

στερήσεις και τις κακουχίες, άριστοι χειριστές των όπλων και πάντα ετοιμοπόλεμοι, δυνατοί στο σώμα και γρήγοροι στα πόδια. Ήσαν ειλικρινείς και πιστοί. Όταν έλεγαν «μπέσα για μπέσα» τίποτε δεν μπορούσε να τους κάνει να πάρουν πίσω τον λόγο τους !

Οι **Ντρέδες** ήταν πολύ ετοιμοπόλεμοι, γιατί από μικρά παιδιά αγωνιζόντουσαν στο τρέξιμο, στο πήδημα, στο λιθάρι και στη σκοποβολή. Σε αυτά δεν τους έβγαινε κανένας ! Λέγεται ότι περνούσαν το βόλι από την τρύπα του δαχτυλιδιού.

Μάλιστα κάτι σαν εθνικό στάδιο στα χρόνια της σκλαβιάς οι **Σουλιμοχωρίτες** είχαν τη **Γρηγόραινα**. Εκεί κάθε χρόνο κρυφά από το μάτι του Τούρκου μαζεύονταν τα παλικάρια των γύρω χωριών και αγωνίζονταν !

«Πάντοτε ήσαν οπλισμένοι ως εν καιρώ μάχης πολλάκις δε εισερχόμενοι εις τας διαφόρους επαρχίας, ουδέποτε ενοχλούντο παρά των Τούρκων, επειδή τους εφοβούντο. Εν καιρώ πολεμικής περιστάσεως, οι Ντρέδες συν γυναιξί και τέκνοις ωχυρούντο εν τη κώμη Σουλιμά και εμάχοντο δε άνδρες και γυναίκες. Πας Έλλην εγκληματίας, Τούρκος ή Αλβανός καταφεύγων εις τα Σουλιμοχώρια, εθεωρείτο πλέον ελεύθερος από πάσης καταδιώξεως» (Ηλιόπουλος Παναγιώτης, το '21 και οι Ντρέδες).

Αρχικά οι **Ντρέδες** ζούσαν ανεξάρτητοι με δικούς τους νόμους και έθιμα σε μία στρατιωτική ομοσπονδία. Η δημογεροντία των

Σουλιμοχωρίων είχε την έδρα της στο Σουλιμά και τη συγκροτούσαν οι εκλεγόμενοι εκπρόσωποι όλων των χωριών των Σουλιμοχωρίων που ήσαν το **Σουλιμά, το Ψάρι, το Κούβελα, το Χρυσόχωρι, το Λάπι, το Ρίπεσι, το Χαλκιά, το Κλέσουρα, το Πιτσά και η Αγριλιά.**

Έδινε λύση στα γενικότερα ζητήματα της είσπραξης των φόρων, της στρατολογίας και συνεισφοράς, της διατροφής των ενόπλων όταν γίνονταν επιχειρήσεις μακριά από τα **Σουλιμοχώρια** και για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των χωριών τους.

Μετά το πέραςμα του χρόνου και την ενσωμάτωση των Ντρέδων στον κοινό αγώνα για την ανεξαρτησία, τα Σουλιμοχώρια έγιναν πηγή αγωνιστών. Όπως στη Μάνη, έτσι και στα Σουλιμοχώρια, οι Ντρέδες από το **1780** μέχρι το **1821** αυτοδιοικούνται και αποκτώντας ελληνική συνείδηση, ενσωματώνονται στον κοινό αγώνα της επανάστασης. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, ότι πολλοί από τους αγωνιστές του αγώνα, όπως ο **Παπατσώρης, Γκρίτζαλης, Μέλιος, Ντούφας, Πετιμεζαίοι, Ντάβος, Ρούσης, Σουλιμιώτης, Ριπεσιώτης,** αλλά και πολλοί άλλοι, προσέφεραν πολλά στην υπόθεση της απελευθέρωσης του τόπου.

Οι Ντρέδες ήταν φίλοι και συμπολεμιστές του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, ο οποίος τους εκτιμούσε και τους υπολόγιζε πολύ. Ο υπασπιστής και γραμματέας του, **Φώτιος Χρυσανθακόπουλος,** ο γνωστός **Φωτάκος,** γράφει στα απομνημονεύματά του στη σελίδα 23 «*Ήρθαν οι Αρκαδινοί, οι πλέον δυνατοί στρατιώτες της Πελοποννήσου, οι λεγόμενοι Ντρέδες*», και δεν φοβήθηκε ο Φωτάκος μήπως δυσαρεστήσει τους πολεμιστές, όπως της Μάνης, της Αρκαδίας, των Καλαβρύτων κλπ., χαρακτηρίζοντας τους Ντρέδες σαν τους καλύτερους πολεμιστές όλου του Μωριά, γιατί η ανωτερότητά τους ήταν αναγνωρισμένη από όλους τους συμπολεμιστές, και αλλού περιγράφοντας τη μάχη στο Βαλτέτσι γράφει: «...τα ταμπούρια των Ντρέδων ήταν τα μόνα απάτητα». Ο ίδιος ο Κολοκοτρώνης έλεγε: «*Ήρθαν οι Αρκαδιανοί και ίσωσαν με τα πόδια τα ταμπούρια του Δράμαλη*».

Στον ξεσηκωμό του 1821 οι θρυλικού Ντρέδες χτύπησαν αλύπητα τον Τούρκο παντού, παράβγαιναν στον ηρωισμό και τη δόξα, στον θάνατο και στην αθανασία. Τον αιμοβόρο Ιμπραήμ δεν προσκύνησαν και δεν έσκυψαν το κεφάλι. Όταν ήρθε η ώρα του Αγώνα, πρώτοι πήραν τα όπλα, ορκίστηκαν απ' τον **Παπατσώρη**, στον **Αϊ Δημήτρη του Σουλιμά** (24 Μαρτίου 1821) και απελευθέρωσαν την πρωτεύουσα της Τριφυλίας, την τότε **Αρκαδιά** (σήμερα **Κυπαρισσία**).

Καθ' όλη δε τη διάρκεια του Αγώνα πήραν μέρος σε πολλές μάχες (**Βαλτέτσι, Τριπολιτσά, Δερβενάκια, Μέγα Σπήλαιο, Νιόκαστρο, Λάλα, Ναύπλιο, Πάτρα, Άργος, Δραμπάλα, Καρυές, Ίσαρι, Πιάνα, Λάπι, Ψάρι, Αετό, Γουβαλάρια κ.α.**).

οι Ντρέδες πολέμησαν και τους Ενετούς και τους Τούρκους και φυσικά πολέμησαν και τον Ιμπραήμ, όπου τον βρήκαν. Ο ρόλος τους, στην επανάσταση καθ' όλη τη διάρκεια του Αγώνα, υπήρξε πρωταγωνιστικός. Ως και τη Στερεά Ελλάδα πέρασαν και έλαβαν μέρος σε πολιορκίες και σε μάχες.

Τον **Απρίλιο του 1827**, σε μία νέα προσπάθεια ο **Ιμπραήμ** με ισχυρές δυνάμεις, προσπαθώντας να συντρίψει του επαναστατημένους, επιχείρησε εισβολή στην ορεινή Τριφυλία. Πριν την επίθεση, ο Ιμπραήμ είχε στείλει επιστολή στα **Σουλιμοχώρια** καλώντας τους **Ντρέδες** να πάνε με το μέρος του, υποσχόμενος χρηματική βοήθεια αλλά και στρατιωτικούς βαθμούς. Η απάντηση ήταν χαρακτηριστική του ήθους των Σουλιμοχωρίων.

Ακολούθησαν μεγάλες μάχες στο **Λάπι** στις 22 Απριλίου, στο **Ψάρι** 24 Απριλίου, στον **Αετό** στις 29 Απριλίου και στο **Λυκουδέσι** στις 30 Απριλίου.

Τα σπίτια των μικρών οικισμών άντεξαν στις επιθέσεις των Αιγυπτίων και οι δυνάμεις του Ιμπραήμ αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν. Έτσι, η εκστρατεία του Ιμπραήμ κατά των

Σουλιμοχωρίων απέτυχε. Οι **Ντρέδες** με τις περιφανείς νίκες του διατήρησαν τα χωριά τους άπαρτα εθνικά κάστρα και οι ίδιοι παρέμειναν ανυπότακτοι και περήφανοι για να συνεχίσουν, μαχητικοί όπως πάντα, τον αγώνα της ελευθερίας μέχρι το τέλος !

Και θα έπρεπε να δοθεί μία θέση στην εθνική μας ιστορία για τις τόσο, σημαντικές αυτές νίκες των Ντρέδων κατά του αήττητου Ιμπραήμ...

Πηγές: α) «Γιαννάκης Μέλιος», Στάθη Παρασκευόπουλου , β) «Το '21 και οι Ντρέδες», Παναγιώτη Ηλιόπουλου , γ) Φωνή της Μεσσηνίας